

Видавнича група «Наукові перспективи»

Християнська академія педагогічних наук України

«Вісник науки та освіти»

№ 11(41) 2025

Київ – 2025

Publishing Group «Scientific Perspectives»

Christian Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine

"Bulletin of Science and Education"

№ 11(41) 2025

Kyiv – 2025

«Вісник науки та освіти (Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія», Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»)»:
журнал. 2025. № 11(41) 2025. С. 4183

Рекомендовано до видавництва Всеукраїнською Асамблеєю докторів наук з державного управління (Рішення від 01.12.2025, № 1/12-25)

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України 10.10.2022 № 894 журналу присвоєні категорії "Б" із історії та археології (спеціальність - 032 Історія та археологія) та педагогіки (спеціальність - 011 Освітні, педагогічні науки)

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 23.12.2022 № 1166 журналу присвоєна категорія Б з філології (спеціальність - 035 філологія)

Журнал видається за підтримки Інституту філософії та соціології Національної академії наук Азербайджану, Всеукраїнської асоціації педагогів і психологів з духовно-морального виховання та Всеукраїнської асамблеї докторів наук з державного управління

Журнал публікує наукові розвідки з теоретичних та прикладних аспектів філології, соціології, науки про освіту, історії, археології, а, також, культурології та мистецтвознавства з метою їх впровадження у сучасний науково-освітній простір.

Цільова аудиторія: вчені, лінгвісти, літературознавці, перекладачі, мистецтвознавці, культурознавці, педагоги, соціологи, історики, археологи, а, також, інші фахівці з різних сфер життєдіяльності суспільства, де знаходить застосування тематика наукового журналу

Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus (IC), Research Bible, міжнародної пошукової системи Google Scholar

Головний редактор: Гурко Олена Василівна - доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри англійської мови для нефілологічних спеціальностей Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, (Дніпро, Україна)

Редакційна колегія:

- ✦ Александрова (Верба) Оксана Олександрівна – доктор мистецтвознавства, доцент, професор кафедри теорії музики Харківського національного університету імені І. П. Котляревського, (Харків, Україна)
- ✦ Афонін Едуард Андрійович - доктор соціологічних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України, (Київ, Україна)
- ✦ Булатов Валерій Анатолійович - старший викладач кафедри дизайну Українського гуманітарного інституту, член спілки дизайнерів України
- ✦ Вакулик Ірина Іванівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри журналістики та мовної комунікації Національного університету біоресурсів і природокористування України (Київ, Україна)
- ✦ Волошенко Марина Олександрівна – доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри психології та соціальної роботи, Національний університет "Одеська політехніка" (Одеса, Україна)
- ✦ Вуколова Катерина Володимирівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри романо-германської філології та перекладу Білоцерківського національного аграрного університету (Біла Церква, Україна), доцент Дніпровського відділення центру наукових досліджень та викладання іноземних мов Національної академії наук України, Дніпро, Україна (Дніпро, Україна)
- ✦ Головна Алла Василівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри англійської філології і перекладу Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- ✦ Гончарук Віталій Володимирович – к.пед.н., старший викладач кафедри хімії та екології «Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини», (м. Умань, Україна)
- ✦ Ісайкіна Олена Дмитрівна - кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії та документознавства Національного авіаційного університету, член Спілки краєзнавців України (Київ, Україна)
- ✦ Колмикова Олена Олександрівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри гуманітарних дисциплін Дунайського інституту Національного університету "Одеська морська академія" (Одеса, Україна)
- ✦ Котельницький Назар Анатолійович - кандидат історичних наук, доцент кафедри права Чернігівського інституту інформації, бізнесу та права Міжнародного науково - технічного університету імені академіка Юрія Бугая, член - кореспондент Центру українських досліджень Інституту Європи РАН (Чернігів, Україна)

- ✦ Кошетар Уляна Петрівна - кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри української мови та культури Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- ✦ Кулікова Тетяна Василівна, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри фізичного виховання та здоров'я людини, методист Обласного коледжу „Кременчуцька гуманітарно-технологічна академія імені А. С. Макаренка“ Полтавської обласної ради; Експерт Державної Служби якості освіти з питань акредитаційної експертизи освітньо-професійних програм фахової передвищої освіти; Член Української асоціації дослідників освіти (Кременчук, Україна)
- ✦ Куриш Наталія Костянтинівна – кандидат педагогічних наук, заступник директора з науково-навчальної роботи, Інститут післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області (Чернівці, Україна)
- ✦ Линтвар Ольга Миколаївна - кандидат філологічних наук, доцент кафедри англійської філології і перекладу Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- ✦ Литвинська Світлана Віталіївна - кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри української мови та культури Національного авіаційного університету, (Київ, Україна)
- ✦ Матійчин Ірина Мстиславівна – кандидат мистецтвознавства, доцент, доцент кафедри методики музичного виховання і диригування Навчально-наукового інституту музичного мистецтва Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (Дрогобич, Україна)
- ✦ Матяш Ольга Іванівна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри алгебри і методики навчання математики Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (Вінниця, Україна)
- ✦ Мацько Віталій Петрович - доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української мови та літератури Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії (Хмельницький, Україна)
- ✦ Михайленко Любов Федорівна - доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри алгебри і методики навчання математики Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (Вінниця, Україна)
- ✦ Михальчук Роман Юрійович - кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри всесвітньої історії Рівненського державного гуманітарного університету (Рівне, Україна)
- ✦ Мізюк Вікторія Анатоліївна – кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету управління, адміністрування та інформаційної діяльності Ізмаїльського державного гуманітарного університету (Ізмаїл, Україна)
- ✦ Міщенко Ірина Іванівна - кандидат мистецтвознавства, доцент, Заслужений працівник культури України, член Національної спілки художників України, доцент кафедри мистецтвознавчої експертизи Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв (Київ, Україна)
- ✦ Ніколаєв Микола Ілліч - доктор історичних наук, професор кафедри історії на методикі її навчання Ізмаїльського державного гуманітарного університету (Одеса, Україна)
- ✦ Новік Крістіна Іванівна - координатор освітньо-технологічних проєктів в TeachEd (Великобританія)
- ✦ Осова Ольга Олексіївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри іноземної філології Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради (Харків, Україна)
- ✦ Палічук Юрій Іванович – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри медицини катастроф та військової медицини Буковинського державного медичного університету (Чернівці, Україна)
- ✦ Потенко Людмила Олександрівна - кандидат філологічних наук, доцент, директор Черкаського інформаційно-учбового тренінгового центру Національного університету «Одеська юридична академія», доцент кафедри іноземних мов НУ «ОЮА», членкиня Центру українського-європейського наукового співробітництва (Одеса, Україна)
- ✦ Присяжнюк Олексій Миколайович - кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії та методології науки ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (Одеса, Україна)
- ✦ Прокопович Лада Валеріївна - доктор філософських наук, професор кафедри культурології та філософії культури Національного університету «Одеська політехніка» (Одеса, Україна)
- ✦ Равлюк Тетяна Анатоліївна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та соціальної роботи Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича
- ✦ Робак Ігор Юрійович - доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри суспільних наук Харківського національного медичного університету (Харків, Україна)
- ✦ Рубан Микола Юрійович - доктор філософії з історії та археології, член правління Луганського обласного об'єднання ВУТ "Просвіта" імені Тараса Шевченка, голова правління громадської організації "Фонд відновлення залізничної спадщини України" (Київ, Україна)
- ✦ Руденко Юлія Анатоліївна - доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики дошкільної освіти ДЗ "Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського (Одеса, Україна)
- ✦ Сидоренко Сергій Іванович - кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри англійської філології і перекладу Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- ✦ Синявська Олена Олександрівна - кандидат історичних наук, доцент, доцент Одеського національного університету імені І. І. Мечникова (Одеса, Україна)
- ✦ Січкаренко Галина Геннадіївна - доктор історичних наук, доцент, професор кафедри документознавства та інформаційної діяльності Державного університету телекомунікацій (Київ, Україна)
- ✦ Скляр Ірина Олександрівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української філології, доцент кафедри світової літератури Горлівського інституту іноземних мов ДВНЗ Донбаський Державний педагогічний університет, постдокторант (м. Дніпро, Україні)
- ✦ Степанова Наталія Михайлівна - кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри дошкільної освіти, заступник з науки директора ННІ педагогічної освіти, соціальної роботи і мистецтва Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького (Черкаси, Україна)

- ✦ Стратулат Наталія Вікторівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри журналістики та мовної комунікації Національного університету біоресурсів і природокористування (Київ, Україна)
- ✦ Супрун Володимир Миколайович – доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри журналістики та українознавства Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- ✦ Тележкіна Олеся Олександрівна - доктор філологічних наук (спеціальність "Українська мова"), доцент, професор кафедри мовної підготовки, педагогіки та психології Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова, (Харків, Україна)
- ✦ Толочко Світлана Вікторівна – доктор педагогічних наук, професор, головний науковий співробітник лабораторії позашкільної освіти Інституту проблем виховання Національної академії педагогічних наук України (Київ, Україна)
- ✦ Хитровська Юлія Валентинівна - доктор історичних наук, професор, професор кафедри історії факультету соціології і права Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (Київ, Україна)
- ✦ Федотова Оксана Олегівна - доктор історичних наук, старший науковий співробітник, професор кафедри інформаційної діяльності Маріупольського державного університету (Київ, Україна)
- ✦ Чікарькова Марія Юрійвна - доктор філософських наук (спец. "філософія культури"), професор кафедри філософії та культурології Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (Чернівці, Україна)
- ✦ Шандра Наталія Андріївна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов для природничих факультетів Львівського національного університету імені Івана Франка (Львів, Україна)
- ✦ Шевель Інна Петрівна - кандидат соціологічних наук, доцент, доцент кафедри міжнародних відносин Київського національного університету культури і мистецтв (Київ, Україна)
- ✦ Шеремет Інеса Володимирівна - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри медикобіологічних та валеологічних основ охорони життя і здоров'я Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова (Київ, Україна)
- ✦ Шологон Лілія Іванівна - доктор історичних наук, доцент, професор кафедри історії Центральної та Східної Європи і спеціальних галузей історичної науки Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (Івано-Франківськ, Україна)
- ✦ Щербак Олена Володимирівна - кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри прикладної лінгвістики Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (Миколаїв, Україна)
- ✦ Ярослав Сирник - доцент кафедри етнології та культурної антропології Вроцлавського університету (Вроцлав, Польща)

*Статті розміщені в авторській редакції.
Відповідальність за зміст та орфографію поданих матеріалів несуть автори.*

- Vasylyshyn S.** 3458
WOMEN'S PEDAGOGICAL EDUCATION IN THE EDUCATIONAL SPACE OF EASTERN GALICIA (A CASE STUDY OF THE TERNOPIL VOIVODESHIP)
- Алексієвець М.М., Алексієвець Л.М., Знак В.М.** 3471
ІСТОРИЯ САМІТІВ НАТО: ВІД БУХАРЕСТСЬКОГО ДО ГААЗЬКОГО САМІТУ (2008–2025 РР.)
- Анісімов В., Алексієвець Л.** 3488
ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА ІСТОРИЧНОЇ ПАМ'ЯТІ УКРАЇНИ (2014–2019 РР.) ТА БОРОТЬБА ГРУП ІНТЕРЕСІВ: АНАЛІЗ У КОНТЕКСТІ ТЕОРІЇ КОЛЕКТИВНОЇ ДІЇ МАНСУРА ОЛСОНА
- Борчук С.М., Монолатій І.С., Стефанюк Г.В., Марушенко О.В.** 3500
ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНСЬКОГО ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМІТЕТУ В ДИСТРИКТІ «ГАЛИЧИНА» У ПЕРІОД НАЦИСТСЬКОЇ ОКУПАЦІЇ (1941–1944 РР.): УКРАЇНСЬКА ІСТОРІОГРАФІЯ
- Брославська Т.В.** 3512
НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ МИТНОЇ СПРАВИ В ДРУГІЙ РЕЧІ ПОСПОЛИТІЙ
- Булгакова О.В.** 3531
ВИТОКИ ЗАРОДЖЕННЯ В УКРАЇНІ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ФУНДАМЕНТАЛЬНОЇ НАУКИ ЗЕМЛЕРОБСЬКА МЕХАНІКА В КОНТЕКСТІ ФІЛОСОФСЬКОГО АСПЕКТУ ПОНЯТЬ. ЧАСТИНА I. ХАРКІВСЬКИЙ ПЕРІОД
- Владика В.В., Алексієвець Л.М.** 3555
УКРАЇНА ТА НАТО У СТРАТЕГІЧНІЙ КУЛЬТУРІ ПОСТРАДЯНСЬКОГО ПРОСТОРУ: ВІД ІСТОРИЧНОГО СПАДКУ ДО КРИЗИ 2014 РОКУ
- Галушко Н.А., Хряпін Е.О., Руднік Д.Г., Бакуменко Т.К.** 3567
ПЕРШІ КРОКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ІСТОРИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ АКАДЕМІЇ

УДК 327:355.4

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-11\(41\)-3471-3487](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-11(41)-3471-3487)

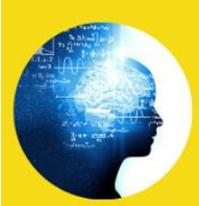
Алексієвець Микола Миронович доктор історичних наук, професор кафедри всесвітньої історії та релігієзнавства, Тернопільський національний педагогічний університет ім. Володимира Гнатюка, м. Тернопіль, <https://orcid.org/0000-0001-6128-0438>

Алексієвець Леся Миколаївна доктор історичних наук, професор кафедри всесвітньої історії та релігієзнавства, Тернопільський національний педагогічний університет ім. Володимира Гнатюка, м. Тернопіль, <https://orcid.org/0000-0002-0030-3314>

Знак Віталій Михайлович доктор філософії, <https://orcid.org/0000-0002-1165-4697>

ІСТОРИЯ САМІТІВ НАТО: ВІД БУХАРЕСТСЬКОГО ДО ГААЗЬКОГО САМІТУ (2008–2025 РР.)

Анотація. В статті досліджено історію самітів НАТО останніх років, від саміту 2008 до саміту 2025 року. Саміт НАТО - важлива складова роботи Організації Північноатлантичного договору, де збираються усі члени Альянсу для обговорення та прийняття рішень. Україна є унікальним партнером НАТО, адже також почала брати участь в цих самітах. Після російської агресії в рамках самітів майже кожного року проводилися засідання Комісії Україна - НАТО. Останні два саміти перед російською широкомасштабною війною Комісії на самітах не проводились. Надалі, після агресії 2022 р., засідання відновились, а з 2023 року на Мадридському саміті НАТО провели перше засідання Рада Україна - НАТО. Крім ювілейних самітів, де відзначались круглі дати із заснування Альянсу, і самітів, присвячених внутрішнім справам НАТО, як наприклад, саміти, які організували після виборів президентів США, для визначення подальшої співпраці Північної Америки і Європи, є багато самітів, щодо яких в Україні були високі очікування. Саме розумінню того, чи були ті очікування виправданими й присвячено дане дослідження. В статті проаналізовано не лише історію тих численних самітів, а те, що Україна від них отримувала, що очікувала, і як ці саміти готувались. На Бухарестському саміті 2008 року Україна вперше одержала від членів Альянсу запевнення, що місце України в НАТО - у майбутньому. У 2023 році на Мадридському саміті це

формулювання повторили, але й не без дипломатичної «боротьби», адже Україна на тлі ескалації російської агресії подавала заявку на пришвидшений вступ до НАТО. Надалі саміти, хоч і згадували майбутнє України в НАТО, та не акцентували на цьому. В найновітніших самітах НАТО Україна одержала певне фінансування і практичну допомогу, а також відкриття нових інституцій. Це дозволяє зробити висновок, що для України саміти НАТО еволюціонували від символічних заяв про мрію багатьох українців до військово-технічних і політичних практичних результатів.

Ключові слова: саміт, НАТО, Україна, міжнародні відносини, війна, допомога Україні, безпека, співпраця України - НАТО.

Aleksiievets Mykola Myronovych DSc (History), Professor of the Department of World History and Religious Studies, Volodymyr Hnatiuk Ternopil National Pedagogical University, Ternopil, <https://orcid.org/0000-0001-6128-0438>

Aleksiievets Lesya Mykolaivna DSc (History), Professor of the Department of World History and Religious Studies, Volodymyr Hnatiuk Ternopil National Pedagogical University, Ternopil, <https://orcid.org/0000-0002-0030-3314>

Znak Vitalii Mykhailovych PhD (History), <https://orcid.org/0000-0002-1165-4697>

HISTORY OF NATO SUMMITS: FROM THE BUCHAREST TO THE HAGUE SUMMIT (2008–2025)

Abstract. The article examines the history of NATO summits in recent years, from the 2008 summit to the 2025 summit. A NATO Summit is an important component of the work of the North Atlantic Treaty Organization, where all members of the Alliance gather to discuss and make decisions. Ukraine is a unique NATO partner, as it has also begun participating in these summits. After Russian aggression, meetings of the Ukraine-NATO Commission began to be held almost every year within the framework of the summits. In the two summits before Russia's full-scale war, the Commission did not convene. Later, after the 2022 aggression, the meetings resumed, and in 2023 at the Madrid NATO Summit, the first meeting of the Ukraine-NATO Council was held. In addition to anniversary summits marking significant dates since the founding of the Alliance, and summits dedicated to NATO's internal affairs-such as those organized after U.S. presidential elections to define further cooperation between North America

and Europe—there were many summits for which Ukraine had high expectations. This study focuses on whether those expectations were justified. The article analyzes not only the history of these numerous summits, but also what Ukraine gained from them, what it expected, and how these summits were prepared. At the 2008 Bucharest Summit, Ukraine for the first time received assurances from Alliance members that Ukraine’s place in NATO lies in the future. In 2023, at the Madrid Summit, this formulation was repeated, though not without diplomatic “struggle,” since against the backdrop of escalating Russian aggression, Ukraine submitted an application for accelerated NATO membership. Later summits, although mentioning Ukraine’s future in NATO, did not emphasize this. At the most recent NATO summits, Ukraine received generous funding and practical assistance, as well as the opening of new institutions. Thus, one can conclude that for Ukraine, NATO summits have evolved from symbolic statements about dream of many Ukrainians to military-technical and political practical results.

Keywords: summit, NATO, Ukraine, international relations, war, assistance to Ukraine, security, Ukraine–NATO cooperation.

Постановка проблеми. В умовах російської агресії важливо дослідити, наскільки саміти Альянсу відповідали українським очікуванням, потребам безпеки та практичний результат. Історія підготовки самітів, домовленості перед ними, проблеми, які траплялися на шляху перед самітами, пропонують ширший погляд на умови, за яких саміти реалізувалися. Й розуміння взаємодії Україна–НАТО, що актуалізується сьогодні. Тож, стаття є важливою, як в теоретичному, так практичному вимірах.

Метою статті є аналіз і дослідження історії останніх самітів НАТО, співпраці з Україною, політичної та воєнної підтримки України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Саміти НАТО є важливою складовою роботи НАТО, тому науковці, що вивчають його історію, фактично завжди торкаються означеної тематики, особливо, якщо були очікування і результати для України. Преса також не залишається осторонь, а висвітлює кожен важливу деталь. У контексті співпраці України – НАТО питання самітів НАТО ґрунтовно розглядають І. Тодоров [19], О. Соскін [17], С. Віднянський [6]. Актуальні аспекти самітів певною мірою висвітлені в працях Л. Алексієвець, М. Алексієвця [1;21], В. Знака [11]. Деякі саміти вичерпно розглянуто в роботах, опублікованих Національним інститутом стратегічних досліджень, наприклад, Т. Сидорук, В. Павлюк [16], О. Давимука [8], О. Каракуц [12] та ін.

Виклад основного матеріалу. Саміти Північноатлантичного альянсу є важливими зустрічами лідерів країн-членів НАТО, які скликають не

регулярно, а під час знакових подій і кризових явищ в історії НАТО, пов'язаних з безпекою в самому Альянсі або ззовні. Зазвичай вони відбувалися раз на два роки, але після анексії росією Криму і війни на Донбасі стали скликати майже щороку. Саме тому кожен такий захід є подією, після них очікується певний результат. На самітах не підписують класичних міжнародних договорів, але вони завершуються підсумковими комюніке, деклараціями або затверджується нова стратегічна концепція, хоча це рідше, приблизно раз на 10 років. Спільні заяви лідерів уточнюють результати домовлень, а рамкові угоди дають знати, на що будуть орієнтуватися найближчим часом. Меморандуми уточнюють наміри вкладатись у спільну оборону, а декларації про запрошення дають змогу Альянсу розширюватись на схід, відповідаючи на виклики, адже не всі нейтральні держави раніше планували вступати в Організацію Північно-атлантичного договору, прикладом є Швеція та Фінляндія, які вступили в НАТО, що стало реакцією на повномасштабну війну росії в Україні. Австрія, хоч і не вступала в НАТО, та вже також дбає про посилення своєї безпеки, в травні 2021 року у Відні відкрився Офіс зв'язку НАТО, збираються поглиблювати співпрацю.

Перед самітами завжди відбуваються переговори і домовленості, а саміт нерідко стає майданчиком для дискусій, де рішення приймаються лише в останню мить, хоча порядок денний визначено наперед. Зібрання на самітах відбуваються понад 24 години, і зазвичай передбачають багаторазові зустрічі в різних форматах [4].

До розгляду пропонуються не всі саміти цього періоду – 2008–2025, – а найважливіші й «продуктивні», йдеться про те, які очікування від них були в України, які невдачі, що Україна від них отримувала натомість.

Поволі з 2005 року Україна почала вводити стандарти НАТО, спершу в управління. У 2007 році Ющенко ухвалив Стратегію національної безпеки України, ввів у дію понад 100 рішень РНБОУ та прийняв значну кількість актів [17, с. 5].

Для вступу в НАТО на той час Україна вже відповідала певним критеріям: насамперед країна повинна сприяти безпеці та стабільності в євроатлантичному регіоні, на цілі оборони слід витратити щонайменше 2% ВВП, що вважалося прийнятним для нашої держави. Україна мала невирішені питання, зокрема Білорусь не ратифікувала Угоду про білорусько-український кордон, а росія всіляко гальмувала процес демаркації російсько-українського кордону. Для того, щоб здійснити самостійно демаркацію кордону з рф, в одноосібному порядку, керівництву України, на думку дослідників, бракувало політичної волі [17, с. 67]. Була розроблена Програма розвитку Збройних сил України на 2006–2011 роки,

впровадження якої дозволило би достатньо «м'яко та еволюційно зменшити чисельність основного складу ЗСУ до 230 тис.» [17, с. 68].

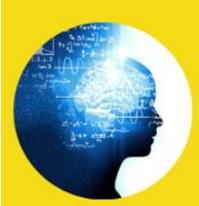
2–4 квітня 2008 року відбувся Бухарестський саміт, на якому підтвердили «відкриті двері» для нових членів в майбутньому, була спільна декларація про співпрацю та партнерство.

На Бухарестському саміті 2008 Україна та Грузія не отримали План дій щодо набуття членства в НАТО, але їм вперше пообіцяли, що вони будуть членами НАТО - в майбутньому. Хоча Україна вже виконувала План дій Україна - НАТО, що за своєю суттю ідентичний ПДЧ, який передбачає внутрішні реформи, 10% з яких військові, але надання ПДЧ було би свідченням визнання високого міжнародного статусу держави, демократичності та серйозності намірів здійснювати реформи згідно найвищих стандартів. Звісно, Україна не залишилася ні з чим, з 2009 року Україна виконує Річні національні програми співробітництва Україна - НАТО, які замінили Цільові плани. Україна почала їх розробляти, виконувати і звітувати з власної ініціативи, РНП були укладені за зразком програм ПДЧ майже на 100%. Україна їх виконувала протягом 13 річних циклів до 2021 року.

У 2009 році відбувся Страсбург-Кельський саміт з нагоди відзначення 60-ї річниці НАТО.

Коли прийшов Янукович до влади, то до генерального військового командування стали призначати росіян, з 2% витрат на оборону від ВВП знизили до 1%, а військові навчання НАТО за участю українців стали проводити менше. 19–20 листопада 2010 року тривав Лісабонський саміт, на якому затвердили Стратегічну концепцію–2010 і рішення щодо протиракетної оборони.

20–21 травня 2012 року пройшов саміт в Чикаго, там йшлося про завершення місії ISAF в Афганістані, відповідно укладено декларацію щодо Афганістану. На саміті був присутній Янукович, де зустрівся з Обамою. Суттєвих переговорів не було, обмежились лише фотографуванням, адже такої зустрічі серйозно не планувалось. Щоб задобрити американців від теми ув'язнення Юлії Тимошенко, Янукович напередодні віддав залишки збагаченого урану з України, тому Обама лише подякував при зустрічі. Звісно, відносини Януковича з Америкою це не покращило, адже він «реформував» СБУ, щоб ті діяли проти американців як ворогів, за прикладом російського ФСБ. Втім ці заходи не покращили відносини Януковича і з Росією, бо навіть під час зустрічей Медведєв і Путін буквально «втирали ноги» об Януковича, ставили його публічно в незручне становище, всіляко принижували. Хоч Янукович рекламувався як проросійський президент, але із трьох напрямків роботи його влади: Китай,

ЄС та РФ - саме з РФ справи йшли на тоді найгірше. Це були дестабілізуючі Україну відносини, бо росія вводила проти України торговельні санкції, які шкодили бізнесу вихідцям із Донбасу, соратникам Януковича, згодом кредити із Китаю не виправдали себе, бо влада в Україні не виконувала перед китайцями зобов'язання і умови контрактів, зрештою, не підписавши Угоду про асоціацію з ЄС, розгорівся Євромайдан, який переріс в Революцію Гідності, в результаті якої Януковичу довелося тікати з країни.

Надалі відбувається важливий етап взаємовідносин України з НАТО на тлі російсько-української війни, яка почалась у 2014 році анексією Криму та військовою агресією на територіях Донбасу. З роком агресії затверджена антикризова підтримка України державами-членами НАТО, яка передбачала допомогу Україні від Альянсу для стримування гібридної війни. Північноатлантичний альянс надавав підтримку гуманітарного та технічного характеру. Розвиток Збройних сил України провадився на основі положень Оборонного бюлетеня на період до 2015 року [6, с. 463].

4–5 вересня 2014 року відбувся важливий Уельський саміт (Ньюпорд), для підтримки України через російську агресію (Крим та Схід України), укладено Декларацію щодо оборонних витрат та Пакет допомоги для України, домовлено збільшити оборонний бюджет членів Альянсу на понад 2%. На саміті відбулися важливі трансформації самого Альянсу, хоча реакція на Україну була запізнілою. Зокрема, домовились про створення Об'єднаної оперативної групи підвищеної готовності: «Ці сили повинні складатися з сухопутного компонента з відповідними повітряними, морськими та спеціальними силами» [26]. А також збільшення присутності НАТО в Чорному морі, на східному фланзі Альянсу та більше навчань, патрулювань в морі й повітрі. «Члени Альянсу, що беруть участь, підвищують готовність та можливості Штабу Багатонаціонального корпусу на Північному Сході, а також посилять його роль як центру регіональної співпраці» [26]. Відтоді почали проводити різноманітні форми навчань для членів Альянсу і України. Після цього саміту Україна офіційно скасувала введений В. Януковичем позаблоковий статус. П. Порошенко ще під час саміту оголосив про початок Мінського переговорного процесу, тобто через пів року після анексії росією Криму.

До наступного саміту готувалися місяцями. Мови не могло бути і про те, щоб затягувати над рішенням зміцнювати східний фланг НАТО, особливо в країнах Центрально-Східної Європи. Для цього було розроблено План дій щодо посилення готовності. На сході України знаходилась велика кількість російських військових і збільшились обстріли напередодні саміту. Перед самітом в НАТО підтвердили виконання своїх зобов'язань перед Україною [4]. Також відбулось кілька засідань Ради росія — НАТО, адже

Альянс на той час застосовував «подвійний підхід: стримування і діалог» з росією [15].

8–9 липня 2016 року Варшавський саміт [25] передбачав посилення східного флангу НАТО, збільшення навчань, загалом американської присутності у Європі, а для України - вагомій підтримку, визначено, що кіберпростір також є простором повноцінної війни, на цьому саміті укладено Спільну декларацію НАТО–ЄС, Рішення про розширену передову присутність.

У зв'язку з переходом співпраці у практичну площину, особливо після саміту НАТО у Варшаві 2016, Україна з офіційним запитом звернулася про надання допуску до Програми розширених можливостей, що мало б надати Україні допуск до найвищого рівня кооперації, на який можуть розраховувати країни, які не входять до НАТО [13, с. 243]. В рамках саміту на засіданні Комісії Україна – НАТО Петро Порошенко зробив доповідь про ситуацію в Україні. Україна була єдиною державою-партнером, з якою проводили такі засідання на самітах. Барак Обама запропонував тіснішу співпрацю між НАТО і ЄС у військовій сфері. Окремо відбулась зустріч Порошенка з форматом G5, з якими розробляли «дорожню карту» щодо виконання Мінських угод. Сам саміт пройшов не без інцидентів, адже повітряний простір Варшави порушено чотирма безпілотниками невідомого походження, які шпигували або була провокація. Через кілька років, після 24 лютого 2022 року, через війну в Україні це стане звичнішим явищем.

У результаті Варшавського саміту, крім пакету допомоги, також прийняте рішення збільшити кількість радників з Альянсу в Україні. Уже після саміту прем'єр Великої Британії і президент США зустрілися в Китаї, де Обама у промові наголосив, що США боротимуться з російською агресією в Україні. Проте це також був рік виборів у США, на яких переміг Дональд Трамп.

Два Брюссельські саміти відбулися в травні 2017 і липні 2018 року. В 2017 році відкрили нову штаб-квартиру. Україна тоді активно займалася реформами. Загалом, у травні 2017 року був доволі незвичний саміт. Трамп прилетів на нього знайомитись з НАТО, власне, саміт скликався заради цієї зустрічі [14]. Трамп вважав НАТО застарілим. Тому саміт скликався, щоб порозумітися з союзниками, часто президент США робив суперечливі заяви, які наступного дня мінялися на протилежні. Після саміту було підтверджено, що позиція союзників щодо росії не мінятиметься. На саміті у 2018 р. йшлося про зміцнення союзу Європи і Північної Америки [22]. Проте цей саміт виявився ще складнішим, адже США тоді сильно звинувачували Німеччину в її ресурсозалежності від РФ, а інші країни не дотримувалися зобов'язань, укладених на попередніх самітах, зокрема,

виділяти 2% з ВВП на оборону, членські внески на Альянс. А для України почались блокування Угорщиною засідань Комісії Україна – НАТО на тлі загострень з Угорщиною навколо закону про освіту в Україні, трохи ним менше переймались в Румунії.

Та, попри намагання Угорщини, Україну мали намір запросити на наступний саміт, Порошенка навіть запрошували взяти участь в засіданні Північноатлантичної ради НАТО. Україна тим часом затвердила Закон про національну безпеку.

Лондонський саміт у грудні 2019 року відзначав ювілей 70 років. А в Україні обрали нового президента, та його не було на саміті. На окремих заходах в рамках саміту Україну представляв Вадим Пристайко. Спершу, в липні відбувся саміт ЄС – Україна, на якому Зеленський заявив: «Вірю, що ми рухаємося до сталого припинення вогню. Розумію, що не так швидко, як хотілося б. Бо фактично ми рухаємося по мінному полю – в усіх сенсах цього слова» [10]. В Станиці Луганській тоді відбувалось розведення військ з обох боків. Відбувалась підготовка до зустрічі «нормандської четвірки» у вересні. В травні 2021 року відбувся ще один окремий саміт східного флангу НАТО – Бухарестської дев'ятки, – у зв'язку з нарощуванням росіянами військ біля кордонів з Україною і в безпосередній близькості з Альянсом, участь взяв Байден.

У червні 2021 року відбувся саміт НАТО в Брюсселі, також без України, на якому увага була прикута до новообраного президента США Джо Байдена. Він заявляв, що Україна зможе претендувати на вступ в НАТО після очищення від корупції. Про корупцію він говорив, виступаючи у Верховній Раді ще в 2015 році. Україну також згадували, підтвердивши обіцянки прийняти Україну до НАТО колись у майбутньому. Обговорювалось нарощування росіянами військ і можливої ескалації. В США деякі високопосадовці, зокрема Олександр Вершбоу заявляв, що Україні не слід чекати від цього саміту багато [5]. І дійсно, Україна уже два роки поспіль не брала участі в самітах, на яких раніше в його рамках проводились Комісії Україна – НАТО. Проте на саміті переглянули стратегію НАТО в цілому. Зрештою Байден вирішив провести окремий саміт з Путіним. Після того саміту на саміті 2022 року у червні планували знову підтвердити майбутнє членство України, ймовірно, знову не запрошуючи Україну на саміт, хоча Столтенберг назвав ідею запрошення України і Грузії «хорошою». Але 24 лютого росія напала на Україну широкомасштабною війною. 25 лютого 2022 року відбувся надзвичайний саміт через відеозв'язок, після нього обговорювалась допомога Україні після широкомасштабного нападу росії на Україну, в основному були заяви лідерів щодо ситуації в Україні.

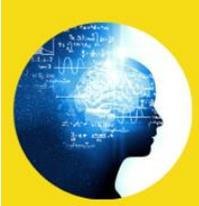
24 березня 2022 року Брюссельський екстрений саміт, після якого прийнята заява про негайні кроки щодо війни РФ проти України.

29–30 червня 2022 року на Мадридському саміті повністю переглянули оборонну політику та уклали нову Стратегічну концепцію НАТО, де росію було визнано прямою загрозою, прийняті декларації щодо України, Фінляндії і Швеції, а також рішення щодо посилення оборони. Зеленський через відеозв'язок виступив перед учасниками саміту. Було оголошено широкий пакет підтримки для України. Столтенберг заявляв: «Ми схвалимо комплексний пакет допомоги Україні та підтвердимо нашу безпрецедентну підтримку права України на самооборону, щоб гарантувати, що Україна переможе» [7].

Невдовзі з 26 квітня почали проводитись засідання Контактної групи з питань оборони України в Рамштайні, які й забезпечують Україну допомогою і зброєю.

Володимира Зеленського запросили відвідати Вільнюський саміт. Напередодні обговорювали поставки Україні винищувачів F-16. Блінкен напередодні саміту обіцяв потужний пакет політичної і практичної допомоги [2]. 11–12 липня 2023 року відбувся Вільнюський саміт, на якому підтримали багаторічну допомогу Україні та створення Ради Україна - НАТО, уклали декларацію Ради Україна - НАТО та оборонно-промислову ініціативу. Скасували обов'язкового до виконання Плану дій щодо членства в НАТО, хоча усунення ПДЧ на шляху між НАТО й Україною навряд чи вплинуло на прискорений вступ до Альянсу, адже це була штучна вимога, зазвичай державу приймають до своїх лав в організації після консенсусу усіх держав-членів. Там Зеленський зустрівся з Байденом, а також відбулися двосторонні зустрічі з Шольцом, Трюдо та ін. Також перше засідання Ради Україна-НАТО. Українська делегація намагалася лобіювати своє бажання на остаточне формулювання декларації щодо перспектив вступу до НАТО. Зеленський напередодні саміту заявляв про своє небажання їхати на саміт, якщо звідти не привезе конкретного результату. Але на фоні відображення цих закидів президента в ЗМІ, його критикували в соцмережах, тому ці маніпуляції були радше наївними. Зрештою Україна одержала формулювання про своє майбутнє членство в Альянсі, але воно нічим не відрізнялося від формулювань саміту у 2008 році. «Група семи» під час зустрічі в рамках саміту також оголосила окрему декларацію про підтримку України.

Заступник Генерального секретаря Мірча Джоане заявляв, що на Вашингтонському саміті Україна буде одним із пріоритетів. Високопосадовці та колишні високопосадовці заявляли, що і від цього саміту не очікуватимуть багато. Помічник генерального секретаря Борис Руге

заявляв, що й на цьому саміті Україна не одержить повноцінного запрошення в НАТО. Загалом, багато посадовців з різних країн, у тому числі Великої Британії [23] не рекомендували Україні очікувати від цього саміту багато. Проте, це не так мало значення, адже його результати були спрямовані в практичнішу сторону, а не політичну, адже з гарячою широкомасштабною війною вступ України до Альянсу не міг бути реалістичним. Україна радше шукала підтримку на словах, та спонукала Альянс до дії, а зброю і зрештою гарантії безпеки одержувала вже роками в двосторонніх угодах чи домовленостях.

Єнс Столтенберг, який уже збирався покинути посаду очільника НАТО, за кілька місяців до Вашингтонського саміту запропонував ідею створити спеціальний фонд для України, який менше залежатиме від США та, особливо, результатів тамтешніх виборів, фонд терміном на 5 років зі 100 млрд євро на ньому. Проте, згодом Столтенберг відмовився від цієї ідеї, але запропонував нову – 40 мільярдів євро щорічно на допомогу Україні від НАТО. Він проводив багато зустрічей з лідерами країн НАТО, до останнього не було відомо, чи вдасться це, та зрештою на саміті питання було вирішено. Рішення довгострокової підтримки України підтримувала ще правляча адміністрація Байдена [3].

9–11 липня саміт у Вашингтоні [27] передбачав укладення Пакету довгострокової підтримки України, йшлося про виділення Україні 40 мільярдів євро наступного року та зобов'язання робити це щорічно, декларації щодо Індо-Тихоокеанських партнерів та рішення щодо промислового виробництва.

На цьому саміті з 32 країнами Альянсу укладено угоди, які, врешті, склали пакет допомоги Україні. Надійна фінансова допомога і була метою Вашингтонського саміту. Але очікуваним мостом до членства для України він стати не міг, бо все залежало від осінніх президентських виборів у США. Зеленський сподівався на посилення поставок комплексів Patriot, винищувачів F-16, які Україна невдовзі й отримала, та дозвіл бити в глиб Росії західною зброєю. Це основне в 2024 році. Додамо, Вашингтонський саміт був ювілейним, адже Альянсу виповнилось 75 років.

У результаті самітів між Вільнюським і Вашингтонським 2/3 усіх членів досягнули виконання зобов'язання витратити 2% ВВП на оборону, створено Службу НАТО з надання Україні допомоги у сфері безпеки та навчання (NSATU), метою якої є довгострокова підтримка України, зобов'язання надавати Україні 40 мільярдів євро щорічно, створено Спільний центр аналізу, навчання та освіти НАТО - Україна (JATEC), призначили старшого представника НАТО в Україні [27]. В підсумковій Декларації саміту є розділ із зобов'язаннями перед Україною, - це найбільші

досягнення для України за всю історію самітів, хоча початково від нього не очікували нічого суттєвого.

На осінніх президентських виборах США переміг Дональд Трамп, який одразу ж почав пропонувати плани завершення російсько-української війни. Там йшлося про те, що Україна повинна забути про членство в НАТО на десятиліття. 28 лютого 2025 року Трамп і Зеленський в прямому ефірі посварились під час зустрічі в Овальному кабінеті. До саміту в Гаазі Зеленський зустрівся з Трампом після інциденту лише раз у Ватикані.

Хоч уже був квітень 2025 року, але Зеленський ще не отримував запрошення взяти участь в червневому саміті в Гаазі. Трамп кілька місяців як приступив до обов'язків президента США, а з засідань «формату Рамштайн» новий міністр оборони Піт Гегсет зняв головування США. Тому цей саміт виявився одним з найнепередбачуваніших до останніх днів. Були навіть заяви, що США не підтримують участь Зеленського на саміті в червні. Тривали американсько-російські перемовини. З цього часу російсько-українська війна входить в етап, коли США намагаються вирішити питання дипломатичним шляхом, відтепер від адміністрації США лунають різні плани домовленостей, в кожному Україна має йти на поступки. Зустрічі Трампа–Путіна ще не приносять результатів навіть за умови значних поступок Україною, хоча стан справ в дійсності для України не міняється, адже більшість цих поступок зазначають закріплення росією завойованих позицій, але ще вимагають від українців повністю звільнити Донбас. Для самого НАТО ця адміністрація загрози не представляє. Оскільки основна її вимога - збільшувати витрати на оборону, і очікування американцями від партнерів й союзників більших зобов'язань щодо НАТО є безумовно справедливими, адже навіть наймогутніша організація колективної оборони й безпеки повинна рушити з мертвого місця. Держсекретар США Рубіо заявляв, що НАТО має бути «справжнім альянсом», заявивши: «По-перше, війна в Україні, я думаю, розбудила багатьох людей на цьому континенті щодо реальних загроз, реальної війни. А другою причиною, я думаю, є тиск і заяви президента Трампа... І ми сподіваємося, що коли лідери зустрінуться в Гаазі, будуть прийняті подальші і більш тверді зобов'язання в цьому напрямку» [18].

Хоч Трамп і розпочав мита для ЄС, але Брюссель утримався від якоїсь відповіді, щоб не зірвати саміт у червні, а Україна лишалася пріоритетом Гаазького саміту [20]. Щоб згладити ці заяви про небажання запрошувати Володимира Зеленського, Марк Рютте висловлювався, що в НАТО ще взагалі не вирішили, кого запрошувати на саміт. І це всього за кілька тижнів до саміту. Високопосадовці з Нідерландів стверджували, що Генеральний секретар вирішуватиме це питання.

Зрештою, в кінці травня, Зеленського було запрошено на саміт, проте сам саміт планували скоротити і не проводити Раду Україна–НАТО на ньому. Для Президента України організували, натомість, форум оборонної промисловості в рамках саміту. На початку червня Зеленський зустрівся з Рютте, запрошення України було підтвержене. Після того відбулось засідання Ради Україна – НАТО, на порядку денного якого було питання формату участі України на саміті, оскільки залишався невизначеним. Запрошення Зеленського уже було поступкою, поки він не налагодив відносини з Трампом.

У США щодо саміту була вимога збільшити оборонні витрати до 5% від ВВП. А із заключної декларації саміту планували прибрати згадку про ймовірне членство України в НАТО. В запропонованих Трампом мирних угодах вказано, що Україна має відмовитись від НАТО.

24–25 червня в Гаазі відбувся саміт НАТО [24], де серед ключових положень було виділяти Україні більше допомоги, а оборонні витрати країн Альянсу зростатимуть до 5% від ВВП за наступне десятиліття. Засідання Ради Україна – НАТО планувалось на рівні МЗС у форматі «робочої вечери», але напередодні саміту його викреслили з програми. Сам саміт скорочено, провели лише одну сесію на дві години. Інша вечеря відбулася за участю Зеленського, але його не було запрошено на закриту зустріч країн НАТО. Проведено зустрічі з Генеральним секретарем НАТО, Президентами Євроради і Єврокомісії, зрештою, була зустріч з Трампом 40 хвилин, але коментарів для преси не дали [9]. В цілому цей саміт став радше майданчиком порозуміння України та США, адже Зеленський до останнього дня заявляв, що не знає, чи буде він присутнім на саміті. Національний інститут стратегічних досліджень опублікував допис, що результати цього саміту радше позитивні, оскільки на Гаазькому саміті на порядку денному пройшло питання оборонних витрат НАТО і включення туди України: «Включення України до розрахунку оборонних витрат НАТО загалом може створити важливий фінансовий механізм для реалізації довгострокової підтримки, однак питання його технічної імплементації поки що залишається відкритим» [12].

Саміт в Гаазі присвячений радше президентові США, але на рідкість мав подвійне призначення, адже й Україна і її проблема означені на порядку денному. Саміт покликаний був сприяти відносинам України з президентом США.

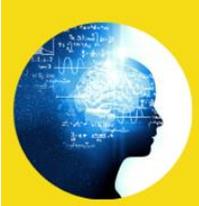
Висновки. Таким чином, відбулася еволюція самітів, оскільки безпека у Європі дедалі погіршувалась, а саміти ставали технічними. У 2008 році на саміті не могло бути рішення про прийняття України до НАТО, як і Грузії, оскільки ключові союзники по НАТО виступили проти. Після 2014

року реакція НАТО - дуже повільна, некваплива, де-факто запізніла. А на військовий конфлікт у Грузії майже не було належної реакції. Російсько-українська війна найбільше занепокоїла Альянс лише після 24 лютого 2022 року, широкомасштабне вторгнення в Україну потребувало негайної реакції. Тож, можна стверджувати, що період 2008-2025 рр. став визначальним для НАТО і, водночас, для України. Саме її взаємодія з Альянсом суттєво змінила безпекову систему Європи. Серед ключових тенденцій бачимо остаточне повернення до пріоритету колективної оборони, саме Україна стала каталізатором цих змін; виклики, які прийшли з російсько-українською війною, стимулювали НАТО переглянути природу сучасної безпеки у регіоні й світі; політика розширення НАТО окресленого часу визначалася значною мірою українським чинником. Саміти НАТО 2008-2025 рр. показали, що безпека будується не лише навколо держав-членів, а й навколо держав-партнерів, які політичним вибором і боротьбою визначають стратегічні пріоритети. Україна стала центральним фактором еволюції НАТО, його модернізації і розширення. Саміти означеного періоду не лише відображають вказані зміни, а й стають фундаментом для того, щоб Україна зайняла своє місце в системі колективної безпеки сьогодення.

Література:

- 1.Алексієвець Л., Алексієвець М. Трансформація відносин України та НАТО в 1991–2019 рр.: історичний аспект. Український історичний журнал. No1. 2020. С. 127–142.
- 2.Блінкен анонсував потужний пакет політичної і практичної підтримки України на саміті НАТО. 12 червня 2023. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3722011-blinken-anonsuvav-potuznij-paket-politichnoi-i-praktichnoi-pidtrimki-ukraini-na-samiti-nato.html>
- 3.Блінкен очікує, що саміт НАТО у Вашингтоні ухвалить рішення про довгострокову підтримку Києва. 4 квітня 2024. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2024/04/4/7183130/>
- 4.Вершбоу: НАТО підтвердить свої зобов'язання. Цензор.НЕТ, 18 квітня 2016. URL: https://censor.net/ua/news/384866/nato_pidtverdyt_svoyi_zobov'yazannya_schodo_ukrayiny_na_samiti_u_varshavi_vershbou
- 5.Вершбоу: Україні не варто мати занадто високих очікувань від саміту НАТО в червні. 15 травня 2021. URL: https://censor.net/ua/news/3265462/ukrayini_ne_varto_maty_zanadto_vysokyh_ochikuvan_vid_samitu_nato_v_chervni_vershbou
- 6.Віднянський С., Мартинов А. Національні інтереси та безпека України у глобальному світі. УКРАЇНА І СВІТ. НОВІТНЯ ДОБА. Енциклопедія історії України: Україна—Українці. Редкол.: В. А. Смолій (голова редкол.), Г. В. Боряк (заст. голови), Я. В. Верменич та ін. НАН України. Інститут історії України. Кн. 2. Київ: Наукова думка, 2019. С. 461-481.
- 7.Генсек НАТО, відкриваючи Мадридський саміт: Ми й надалі підтримуватимемо Україну, щоб вона перемогла. 29 червня 2022. URL: <https://interfax.com.ua/news/general/842436.html>

8. Давимука О. Результати Мадридського саміту НАТО 29–30 червня 2022 р. / Центр зовнішньополітичних досліджень НІСД. К.: НІСД, 2022. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2022-07/davimuka-2.pdf>
9. Зеленський зустрівся з Трампом на полях саміту НАТО. 25 червня 2025. URL: <https://www.unian.ua/politics/zelenskiy-zustrivsvya-z-trampom-na-polyah-samitu-nato-novini-ukrajina-amp-13048806.html>
10. Зеленський: Вірю, що ми рухаємось до сталого припинення вогню. 8 липня 2019. URL: <https://www.president.gov.ua/news/viryu-sho-mi-ruhayemosya-do-stalogo-pripinennya-vognyu-i-rad-56285>
11. Знак В. Основні етапи співпраці України і НАТО (1991–2021). Гуманітарні студії: історія та педагогіка. Вип. 1 (03). 2022. С. 64–88.
12. Каракуц О. Результати Гаазького саміту НАТО – 2025 / Центр зовнішньополітичних досліджень НІСД. Київ: НІСД, 2025. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2025-07/gaagskiy-summit-nato-1.pdf>
13. Пирожков С., Кресіна І., Кудряченко А., Шемшученко Ю. 2019. Євроатлантичний вектор України: національна доповідь. К.: НАН України. 328 с.
14. Президент США Трамп прибув у Брюссель, зустрінеться з НАТО. 25.05.17. URL: https://censor.net/ua/news/441308/prezydent_ssha_tramp_pryletiv_u_bryussel_znaiomytysya_z_nato
15. Рада Росія – НАТО. 20.05.2016. URL: <https://interfax.com.ua/news/general/344568.html>
16. Сидорук Т. В., Павлюк В. В. Розширення НАТО як фальшивий привід для виправдання війни Росії проти України. 20 вересня 2022. URL: <https://niss.gov.ua/news/statti/rozshyrennya-nato-yak-falshyvyu-pryvid-dlya-vypravdannya-viyny-rosiyi-proty-ukrayiny>
17. Соскін О. Вступ до НАТО - стратегічний вибір України. Інститут трансформації суспільства, 2008. 192 с.
18. США вже зробили значний внесок — того чекають і від партнерів. 7 квітня 2025. URL: <https://censor.net/ua/news/3545400/ssha-vje-zrobyly-znachnyyi-vnesok-togo-chekaют-i-vid-partneriv>
19. Тодоров І. Євроатлантична інтеграція України. Історія та сучасність: навчальний посібник. Ужгород: ТОВ «РІК-У», 2023. 376 с.
20. Україна буде серед пріоритетів саміту НАТО в Гаазі – голова представництва Альянсу. 09.05.2025. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3991041-ukraina-bude-sered-prioritetiv-samitu-nato-v-gaazi-golova-predstavnictva-alansu.html>
21. Alexiyevets L. & Alexiyevets M. 2020. Ukraine – the NATO: mutual relations and partnerships main states. *Skhidnoievpropeiskiy Istorychniy Visnyk [East European Historical Bulletin]*, 14. 175–189. DOI: <https://doi.org/10.24919/2519-058x.14.197189>
22. Brussels Summit Declaration. 11 July 2018. NATO. URL: https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_156624.htm
23. Quarrey D.: «Ukraine shouldn't 'expect a big leap forward' at summit». Politico, 8 February 2024. URL: <https://www.politico.eu/article/uk-ambassador-nato-expectations-summit-david-quarrey/>
24. The Hague Summit Declaration. 25 June 2025. NATO. URL: https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_236705.htm
25. The Warsaw Declaration on Transatlantic Security. 09 July 2016. NATO. URL: https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_133168.htm

26. Wales Summit Declaration. 5 September 2014. NATO. URL: <https://www.nato.int/en/about-us/official-texts-and-resources/official-texts/2014/09/05/wales-summit-declaration?selectedLocale=uk>

27. Washington Summit Declaration. 10 July 2024. URL: <https://www.ncia.nato.int/about-us/newsroom/washington-summit-declaration>

References:

1. Aleksiiyevets L. & Aleksiiyevets M. 2020. Transformatsiia vidnosyn Ukrainy ta NATO v 1991–2019 rr.: istorychnyi aspekt [Transformation of Ukraine–NATO Relations in 1991–2019: Historical Aspect]. *Ukrainskyi Istorychnyi Zhurnal*. No1. S. 127–142. DOI: <https://doi.org/10.15407/uhj2020.01.126> [in Ukrainian]

2. Blinken anonsuvav potuzhnyj paket politychnoi i praktychnoi pidtrymky Ukraini na samiti NATO [Blinken Announced a Strong Package of Political and Practical Support for Ukraine at the NATO Summit]. 12 chervnia 2023. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-polytics/3722011-blinken-anonsuvav-potuzhnyj-paket-politichnoi-i-praktychnoi-pidtrimki-ukrainina-samiti-nato.html> [in Ukrainian]

3. Blinken ochikuie, shcho samit NATO u Vashyntoni ukhvalyt rishennia pro dovhostrokovu pidtrymku Kyieva [Blinken Expects the NATO Summit in Washington to Approve a Decision on Long-Term Support for Kyiv]. 4 kvitnia 2024. URL: <https://www.euointegration.com.ua/news/2024/04/4/7183130/> [in Ukrainian]

4. Vershbou: NATO pidtverdyt svoi zoboviazkannia [Vershbou: NATO Will Confirm Its Commitments]. *Tsenzor.NET*, 18 kvitnia 2016. URL: https://censor.net/ua/news/384866/nato_pidtverdyt_svoyi_zobovyazannya_schodo_ukrayiny_na_samiti_u_varshavi_vershbou [in Ukrainian]

5. Vershbou: Ukraini ne varto maty zanadto vysokyykh ochikuvan vid samitu NATO v chervni [Vershbou: Ukraine Should Not Have Too High Expectations from the NATO Summit in June]. 15 travnia 2021. URL: https://censor.net/ua/news/3265462/ukrayini_ne_varto_maty_zanadto_vysokyyh_ochikuvan_vid_samitu_nato_v_chervni_vershbou [in Ukrainian]

6. Vidnianskyi S., Martynov A. Natsionalni interesy ta bezpeka Ukrainy u hlobalnomu sviti [National Interests and Security of Ukraine in the Global World] // UKRAINA I SVIT. NOVITNIA DOBA. Entsyklopediia istorii Ukrainy: Ukraina—Ukrainci. Redkol.: V. A. Smolii (holova redkol.), H. V. Boriak (zast. holovy), Ya. V. Vermenyc ta in. NAN Ukrainy. Instytut istorii Ukrainy. Kn. 2. Kyiv: Naukova Dumka, 2019. S. 461–481. [in Ukrainian]

7. Hensek NATO, vidkryvaiuchy Madyrydskyi samit: My i nadali pidtrymuvatymemo Ukrainu, shchob vona peremohla [NATO Secretary General, Opening the Madrid Summit: We Will Continue to Support Ukraine to Win]. 29 chervnia 2022. URL: <https://interfax.com.ua/news/general/842436.html> [in Ukrainian]

8. Davimuka O. Rezultaty Madyrydskoho samitu NATO 29–30 chervnia 2022 r. [Results of the Madrid NATO Summit 29–30 June 2022] / Tsentz zovnishnopolitychnykh doslidzhen NISD. K.: NISD, 2022. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2022-07/davimuka-2.pdf> [in Ukrainian]

9. Zelenskyi zustrivsia z Trampom na poliakh samitu NATO [Zelensky Met with Trump on the Margins of the NATO Summit]. 25 chervnia 2025. URL: <https://www.unian.ua/politics/zelenskiy-zustrivsia-z-trampom-na-polyah-samitu-nato-novini-ukrajina-amp-13048806.html> [in Ukrainian]

10. Zelenskyi: Viriu, shcho my rukhaiemosia do staloho prypynennia vohniu i radi [Zelensky: I Believe We Are Moving Towards a Sustainable Ceasefire and Peace]. 8 lypnia 2019. URL: <https://www.president.gov.ua/news/viryu-sho-mi-ruhayemosya-do-stalogo-pripinennya-vognyu-i-rad-56285>[Ukr]
11. Znak V. Osnovni etapy spivpratsi Ukrainy i NATO (1991–2021) [Main Stages of Ukraine–NATO Cooperation (1991–2021)]. Humanitarni studii: istoriia ta pedahohika. Vyp. 1 (03). 2022. S. 64–88. <https://doi.org/10.35774/gsip2022.01.064> [in Ukrainian]
12. Karakuts O. Rezultaty Haazkoho samitu NATO – 2025 [Results of the The Hague NATO Summit – 2025] / Tsentz zovnishnopolitychnykh doslidzhen NISD. Kyiv: NISD, 2025. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2025-07/gaagskiy-summit-nato-1.pdf> [in Ukrainian]
13. Pyrozhekov S. & Kresina I. & Kudriachenko A. & Shemshuchenko Yu. 2019. Yevroatlantychnyi vektor Ukrainy: natsionalna dopovid [Euro-Atlantic Vector of Ukraine: National Report]. K.: NAN Ukrainy. 328 s. [in Ukrainian]
14. Prezydent SSA Tramp prybut u Bryussel, zustrinetsia z NATO [US President Trump Arrived in Brussels, Will Meet NATO]. 25.05.17. URL: https://censor.net/ua/news/441308/prezydent_ssha_tramp_pryletiv_u_bryussel_znayiomytysya_z_nato [in Ukrainian]
15. Rada Rosiia – NATO [Russia–NATO Council]. 20.05.2016. URL: <https://interfax.com.ua/news/general/344568.html> [in Ukrainian]
16. Sydoruk T. V., Pavliuk V. V. Rozshyrennia NATO yak falshyvyy pryvid dlia vypravdannya viiny Rosii proty Ukrainy [NATO Enlargement as a False Pretext for Justifying Russia’s War Against Ukraine]. 20 veresnia 2022. URL: <https://niss.gov.ua/news/statti/rozshyrennya-nato-yak-falshyvyy-pryvid-dlya-vypravdannya-viiny-rosiyyi-proty-ukrayiny> [in Ukrainian]
17. Soskin O. Vstup do NATO - stratehichniy vybir Ukrainy [Joining NATO – Strategic Choice of Ukraine]. Instytut transformatsii suspilstva, 2008. 192 s. [in Ukrainian]
18. SSA vzhe zrobyly znachnyi vnesok — toho chekaiut i vid partneriv [The USA Has Already Made a Significant Contribution — Partners Are Expected to Do the Same]. 7 kvitnia 2025. URL: <https://censor.net/ua/news/3545400/ssha-vje-zrobyly-znachnyyi-vnesok-togo-chekayut-i-vid-partneriv> [in Ukrainian]
19. Todorov I. 2022. Yevroatlantychna intehratsiia Ukrainy [Euro-Atlantic Integration of Ukraine]. Istoriia ta suchasnist: navchalnyi posibnyk. Uzhhorod: TOV «RIK-U». 376 s. [in Ukrainian]
20. Ukraina bude sered prioritytiv samitu NATO v Haazi — holova predstavnytstva Alansu [Ukraine Will Be Among the Priorities of the NATO Summit in The Hague — Head of the Alliance Representation]. 09.05.2025. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3991041-ukraina-bude-sered-prioritytiv-samitu-nato-v-gaazi-golova-predstavnytstva-alansu.html> [in Ukrainian]
21. Alexiyevets L. & Alexiyevets M. 2020. Ukraine – the NATO: mutual relations and partnerships main states. Skhidnoievpropeiskyy Istorychnyy Visnyk [East European Historical Bulletin], 14. 175–189. DOI: <https://doi.org/10.24919/2519-058x.14.197189> [in English]
22. Brussels Summit Declaration. 11 July 2018. NATO. URL: https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_156624.html [in English]
23. Quarrey D.: «Ukraine shouldn’t ‘expect a big leap forward’ at summit». Politico, 8 February 2024. URL: <https://www.politico.eu/article/uk-ambassador-nato-expectations-summit-david-quarrey/> [in English]

24.The Hague Summit Declaration. 25 June 2025. NATO. URL: https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_236705.html [in English]

25.The Warsaw Declaration on Transatlantic Security. 09 July 2016. NATO. URL: https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_133168.html [in English]

26.Wales Summit Declaration. 5 September 2014. NATO. URL: <https://www.nato.int/en/about-us/official-texts-and-resources/official-texts/2014/09/05/wales-summit-declaration?selectedLocale=uk> [in English]

27.Washington Summit Declaration. 10 July 2024. URL: <https://www.ncia.nato.int/about-us/newsroom/washington-summit-declaration> [in English]